

מצוות אהבת הגר

בשנים אלה, שאנו מארחים עובדים זרים בארצנו, חשוב להזכיר לכל המעבידים, ובייחוד לאלה המנצלים אותם, את חובת היהודים כלפי הגר, כפי שמשקפת בתורה, בנביאים ובכתובים. להלן **לקט** מן העושר שהמקורות שלנו, המחייבים אותנו ביחס לגר, המדברים בעד עצמם. אין צורך בהסברים.

בתנ"ך מוזכרים מספר בני אדם במעמד של "זרים" והם:

גר, תושב, גר תושב, שכיר, בן-נכר, עבד.¹

בלקט זה נביא רק פסוקים הנוגעים ל-"גר", והתייחסנו אליו כמייצג של ה"זרים" החיים בתוכנו. כדאי לשים לב שדווקא בגלל היותנו גרים במצרים עלינו לכבד ולאהוב את הגר. ראו הפסוקים המסומנים ב [*].

❖ ארבעה ציונים לאהוב

המצווה "**לאהוב את הגר**" היא אחד מתוך ארבעה ציונים "**לאהוב**" המופיעים בכתבי הקודש שלנו, לפי סדר זה: אהבת הרע [החבר], אהבת הגר [שני ציונים], ולאחריו אהבת האל, ובנביאים [מיכה] - אהבת החסד והמשפט.

א. אהבת הרע.

לא-תקם ולא-תטור את-בני עמך, וְאַהֲבֵתָ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ: אֲנִי, יְהוָה. | ויקרא יט, יח

ב. אהבת הגר. נציין שני מקומות:

[*] [1] ה' אוהב את הגר, ולכן גם אתם צריכים לאהוב אותו:

כִּי, יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם ... אֲשֶׁר לֹא-יִשָּׂא פְנִים, וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד.
עֹשֶׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם, וְאֶלְמָנָה; וְאַהֲבָה גֵר, לְתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה.
וְאַהֲבֵתָם, אֶת-הַגֵּר: כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.

דברים י, יז-כ

[*] [2] ואף פעם אל תשכח שאתה בעצמך היית גר:

כְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִיָּה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם, וְאַהֲבֵתָ לוֹ כְּמוֹךָ--
כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: אֲנִי, יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם.

ויקרא יט, לד

ג. אהבת האל.

וְאַהֲבֵתָ, אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ, וּבְכָל-מְאֹדְךָ.

דברים ו, ה

ד. אהבת החסד והמשפט [מן הנביאים].

הגיד לך אֲדָם, מה-טוב; וימה-יְהוָה דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ,
כִּי אִם-עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְהִצָּנֵעַ לָכֶת, עִם-אֱלֹהֶיךָ.

מיכה ו, ח

¹ מאמר מקיף בנושא נכתב ע"י אראל סגל: <http://www.tora.us.fm/tnk1/kma/qjrim1/skir.html>

❖ מצוות אהבת הגר במשנה תורה להרמב"ם

1. לאהוב את הגר, שנאמר "ואהבתם, את הגר" (דברים י, ט) - [הקדמה, מצוות עשה : פרק ו].
2. אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי השכינה, שתי מצוות עשה [!]:
אחת מפני שהוא בכלל ריעים [חברים], ואחת מפני שהוא גר, והתורה אמרה "ואהבתם, את הגר" (דברים י, ט).
[ספר המדע, הלכות דעות, פרק ה, ד]

❖ ציווים מן התורה: לעשות משפט וצדק, ולתמוך בגר.

שמות כג, ט	[*] וְגֵר, לֹא תִלְחָץ; וְאַתֶּם, יִדְעֶתֶם אֶת-נַפְשׁ הַגֵּר -- כִּי-גֵרִים הֵייתֶם, בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.
ויקרא יט, לג	וכי-יגור אִתְּךָ גֵּר, בְּאֶרֶצְכֶם -- לֹא תוֹנוּ אוֹתוֹ.
ויקרא כה, לה	וכי-לְמוֹדף אַחִיד, וּמִטָּה יָדוֹ עָמַד -- וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ, גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ.
דברים כד, יז	לֹא תִטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יְתוֹם; וְלֹא תִחַבֵּל, בְּגֵד אֶלְמָנָה.
דברים כז, יט	אֲרוּר מִטָּה מִשְׁפַּט גֵּר-יְתוֹם -- וְאֶלְמָנָה; וְאָמַר כָּל-הָעָם, אָמֵן.
דברים כג, ח:	[*] "לֹא-תִתְעַב אָדָמִי, כִּי אַחִיד הוּא; לֹא-תִתְעַב מִצְרִי, כִּי-גֵר הָיִיתָ בְּאֶרֶצוֹ. "

❖ חוקה אחת תהיה לכם, לאזרח, ולגר הגר בתוכם

שמות יב, מט	תֹּרֶה אֶחָת, יִהְיֶה לְאֶזְרָח, וְלִגֵּר, הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם.
במדבר ט, יד	וכי-יגור אִתְּכֶם גֵּר, וַעֲשֵׂה פֶסַח לִיהֲנוֹה -- כַּחֲקֵת הַפֶּסַח וּכְמִשְׁפָּטוֹ, כֹּן יַעֲשֶׂה.
במדבר טו, יד	חֻקָּה אֶחָת יִהְיֶה לָכֶם, וְלִגֵּר וּלְאֶזְרָח הָאֶרֶץ.
במדבר טו, יז	וכי-יגור אִתְּכֶם גֵּר אוֹ אֶשֶׁר-בְּתוֹכְכֶם, לְדֹרֹתֵיכֶם, וַעֲשֵׂה אִשָּׁה רֵיחַ-נִּיחֹחַ לִיהֲנוֹה -- בְּאִשֹּׁר תַּעֲשׂוּ, כֹּן יַעֲשֶׂה.
במדבר טו, טו	חֻקָּה אֶחָת לָכֶם וְלִגֵּר הַגֵּר. חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם, כָּכֶם כְּגֵר יִהְיֶה לְפָנַי יִהְנוֹה.
במדבר טו, טז	תֹּרֶה אֶחָת וּמִשְׁפַּט אֶחָד, יִהְיֶה לָכֶם, וְלִגֵּר, הַגֵּר אִתְּכֶם.
במדבר טו, כז	וְנִסְלַח, לְכָל-עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִגֵּר, הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם. כִּי לְכָל-הָעָם, בְּשִׁגְגָה.
במדבר טו, כט	הָאֶזְרָח בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם -- תֹּרֶה אֶחָת יִהְיֶה לָכֶם, לַעֲשֵׂה בְשִׁגְגָה.

❖ מעשי אבות

אברהם אבינו אומר לעפרון החיתי:	
"גֵּר-וְתוֹשֵׁב אֲנִי, עִמָּכֶם. תִּנְנוּ לִי אֶחָזֶת-קֶבֶר עִמָּכֶם,"	בראשית כג, ד
משה רבנו, משחרר האומה, לא שכח את היותו בעצמו גר בארץ זרה:	
[*] וַתֵּלֶד בּוֹ, וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ גֵּר שָׁם: כִּי אָמַר -- גֵּר הָיִיתִי, בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה.	שמות כב, כב

ויהושוע, בתוך מהלך כיבוש הארץ, לא שכח להבטיח שייעשה משפט צדק לגר:

"אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמוֹעֵדָה לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם, לְנוֹס שָׁמָּה, כָּל-מִכָּה-נֶפֶשׁ בְּשָׁנָה; וְלֹא זְמוּת, בִּיד גָּאֹל הַדָּם, עַד-עֲמֻדוֹ, לִפְנֵי הָעֵדָה." | יהושוע כ, ט

וגם איוב בבואו לתאר מעשיו ולהראות צדקותו, מספר:

"בְּחוּץ, לֹא-יָלִין גֵּר -- דָּלְתִי, לְאַרְח אֲפֹתָח." | איוב לא, לב

❖ תוכחות הנביאים

גֵּר יְתוֹם וְאַלְמָנָה, לֹא תַעֲשֶׂקוּ, וְדָם נָקִי, אַל-תִּשְׁפְּכוּ בְּמִקּוֹם הַזֶּה." | ירמיהו ז, ו
 "וְאַלְמָנָה וְיְתוֹם גֵּר וְעָנִי, אַל-תַּעֲשֶׂקוּ; וְרַעַת אִישׁ אָחִיו, אַל-תַּחֲשֹׁבוּ בְּלִבְבְּכֶם.

וְקִרְבָּתִי אֲלֵיכֶם, לִמְשָׁפֵט, וְהִיִּיתִי עִד מִמָּהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים, וּבְנִשְׁבָּעִים לִשְׁקֹר, וּבְעִשְׂקֵי שָׂכָר-שְׂכִיר אֲלָמָנָה וְיְתוֹם וּמִטִּי-גֵר, וְלֹא יֵרְאוּנִי -- אָמֵר, יְהוָה צְבָאוֹת.

עַם הָאָרֶץ עֲשֶׂקוּ עֲשֶׂק, וְגִזְלוּ גִזָּל; וְעָנִי וְאַבְיוֹן הוֹנוּ, וְאַתֶּם-הֵגֵר עֲשֶׂקוּ בְּלֹא מִשְׁפָּט. | יחזקאל כב, כט

ואזהרת הנביא, אם לא נתנהג בצדק:

הֵגֵר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ, יַעֲלֶה עֲלֶיךָ מַעֲלָה מַעֲלָה: וְאַתָּה תִרְדּ, מִטָּה מִטָּה. | דברים כח, מג

משורר תהילים: **כולנו גרים** על הארץ הזאת כלפי האל.

אַל-דַּמְעָתִי אַל-תִּחְרַשׁ: **כִּי גֵר אָנֹכִי עַמֶּךָ**; תוֹשֵׁב, כָּל-אַבּוֹתַי. | תהילים לט, יג

גֵּר אָנֹכִי בָאָרֶץ -- אַל-תִּסְתֵּר מִמֶּנִּי, מִצּוֹתֶיךָ. | תהילים קיט, יט

❖ וגם אנחנו חייבים להוכיח:

"הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ, וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא" [ויקרא יז, יז]

חמדת הכסף מעבירה אנשים על דעתם:

"**אֱהָב כֶּסֶף לֹא-יִשְׁבַּע כֶּסֶף**" | קהלת ה, ט

והיחס המשפיל מלבה שנאה:

"**שְׂנֵאָה**, תַּעֲרַר מִדָּנִים -- וְעַל כָּל-פְּשָׁעִים, תִּכְסֶּה **אַהֲבָה**."

ולכן, צריך להשמיע דברי תוכחה ["הוכח תוכיח"], כלפי מי שמנצלים ומביזים את הגרים, כדברי שלמה המלך:

"אֱהָב מוֹסֵר, אֱהָב דָּעַת -- וְשׁוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר." | משלי יב, א
